

učitelju, toliko časa bojo zaderževali slabi nasledki spoštovanja učiteljevo tudi pri prostih ljudeh.

Naj bi toraj marsikdo premislil to žalostno zastavico in pomagal po svoji moči, da bi je ne bilo treba ugibati marsikteremu učitelju. Naj bi to tudi resnobno pretresli v prihodnjem deželskem zboru, in ako se že družega ne zboljša, naj bi se saj to, da bi učitelju ne bilo treba pa toliko potih svojega plačila iskati in čakati.

Zdaj, ko se poteguje za druge reči, je čas, da bi se tudi za učitelje kaj storilo, da bi še bolj ne zaostali. To preserčno prosimo, in tudi upamo, da bo tudi nam enkrat prisvitela čista pravica enako jutranji mili zarji po tamni noči. —

Ti pa, dragi „Tovars“, sprejmi voljno pričujoče verste, in postajaj tako na vse strani pravi učiteljski organ! Obljubim Ti, ako Ti bo ljubo, da Ti bom v prihodnje še večkrat postregel z enakimi spisi. *)

Bog daj, da bi padle moje odkritoserčne besede v rodovito zemljo, in da bi obrodile zaželeni sad po dobrem name-nu, kterega sem pri tem imel!

Fr. Gerbic.

Še enkrat: „Živio“ in „Slava!“

V predzadnjem (10.) listu „Tovarsa“, na strani 165, piše g. Δ pod navedenim nadpisom: „Prav je, da Slovenci vpijemo oboje; — —. „Nemci tudi vpijejo „Hoch“ in „vivat“.

Nismo pa vsi bravci skozi skozi za to „prav je“^{*)} „Slava!“ radi pustimo veljati, ker to je obēnoslovansk pozdrav, in beseda in oblika lastna tudi naši slovenščini. Priznamo ji tudi prednost pred „živio!“ ker velja za eno ali več oseb brez ozira na spol, med tem ko se „živio!“ nanaša le na eno in sicer le moško in nagovorjeno ali 2. osebo enojnega števila — v okrajšani želivni obliki (da bi ti — moški) „živio!“ = živil! (sloven.). Posnemaje pa to hervaško

*) Akoravno „Uč. Tovars“ ne poje rad pogosto jeremijad, si vendar šteje za svojo dolžnost, da včasih tudi vsemu svetu pokaže skeleče rane svojih odkritoserčnih, ljubih bratov.

Vredn.

**) V pomenu, v katerem nam čast. gosp. Δ oboje priporoča, smo pač vsi ž njim enih misel, — nekaj da se sklepamo, kakor sicer v mnogoterem oziru, tudi v tem s svojimi južnimi in severnimi brati, nekaj pa, da pokažemo da smo Slovani, in da privadimo na to nektere gospode, kterim razun „Hoch“ in „Vivat“ vsak drugi slavoklic žali uho, kakor da bi bilo kmečko, nespodobno in neotesano klicati „živio“ ali „slava“.

Vredn.

obliko („živio“) je še mnogo mnogo Slovencev v večstranski zmoti: prvič jo mislijo ravno to, kar je njih slovenska „živijo“, tedaj 3. oseba množnega števila za vse tri spole, dasiravno je „živio“, po že rečenem, le 2. oseba enojnega števila in za sam moški spol. Res da slov. „živijo!“ se rabi v onikavnem nagovoru tudi le za eno samo osebo ktereга koli spola: n. pr. (naj) živijo! (oni — gospod, gospá, veličanstvo); toda oblika vendar le ostane 3. osebe množnega števila. — Dalje se herv. „živio“ loči že tudi po izreki od slov. „živijo“: una ima le dve slovki (ži-vio) z naglasom na prvi, ta pa ima tri slovke (ži-ví-jo) z naglasom na predzadnji. Ako tedaj prosti Slovenec koga pozdravlja s hervaškim „živio“ po hervaški izreki, kazi s tem izreko svojega „živijo!“ ktero si v unem misli, in pa ne razume Hervata, ki s svojim „živio!“ pozdravlja le moškega, Slovenec pa tudi žensko: n. pr. „živio“, gospá! (ker si misli: naj živijo oni gospá). Hervat vselej loči spol in število — klicaje: živio! živila! živili! živele! Te hervaško pravilne oblike pa delajo slovenskim posnemuhom še drugo pomoto s tem, da jih mislijo izpeljane od glagola živěti (leben), kar ž njim tudi hočejo reči, dasiravno v slovensčini izvirajo le od živiti (ernähren), kar pa je ves drug pomen, n. pr.: Dokler je oče živel, je on živil svoje otroke; odkar pa je umrl, se morajo otroci sami živiti, če hočejo živěti. V slovensčini bi se tedaj omenjene hervaške pozdravila imele pravilno glasiti: živel! živela! živeli! živele! — to je: da bi živel! živela i. t. d. Komur pa te domače oblike ne „zvonce“ toliko „lepo“, kakor nerazumljena ptuja „živio!“ naj rabi namesti njih, kar je naravneje, krajše in slovensčini primerneje, rabi naj „živiti!“ ali pa „živite!“ ki tudi „lepo zvonite“ in veljate za vse spole, n. p.: Živi, prijatelj! prijateljica Živite, gospod! gospá! gospodje! gospé! Tako bo Slovenec saj vedil, kaj pravi, med tem ko posnemčevaje nerazumljeno ptujstvo ne vé, kaj trobi, ko pozdravlja tudi žensko z „živio!“

Kar g. Δ piše od rabe „preteklega časa (brez „je“) za velivni naklon“ med „Belimi Kranjci“ v njih izrekih: „posušil se mi perst“, „usahnila mi roka“, „poterla te slana“, je očitna zmeta pisavcova: v teh izrekih ni izpušeno „je“, ker velivnik nima té oblike („je“ posušil, „je“ usahnila, poterla); izpušeno je le „da bi“ želivnega naklona, kar se tudi popolnoma vjema z obliko in pomenom teh izrekov: da bi se posušil, da bi usahnila, poterla.

Ne omenjam pa navedenih mnogostranskih pomot z „živio!“ zato, kakor da bi se toliko spotikal nad njim, „ki verh tega še prav lepo zvoní, pa tudi ušesa preleti“*), temuč le edino zato, da v djanskih zgledih pokažem, v kolikere zmete zapeljuje slepo posnemčevanje ptujih besed in oblik, kjer bi lahko naravneje, varneje in pravilneje izhajali s svojimi domačimi brez

*) Ravno zavoljo tega smo se Slovenci tako naglo poprijeli veselega klica „živio“, in dasiravno bi vsem radi iskreno priporočali klicati „slava“, ker je beseda res slavna in pristojna vsem osebam ktereга koli spola, bomo pred ko ne, tudi v prihodnje vpili oboje, da le vemo, kaj vpijemo, in da nam pride iz pravega serca. Vredn.

vsake pomote. Pametni človek si ne izposojeje tuje obleke, dokler mu ne zmanjkuje njemu primerneje lastne; čemu bi si li izposojeval tuje besede in oblike, dokler mu ne manjka lastnih za ravno tiste reči? Kakor nerodno in smešno mu stoji tuja obleka, ravno tako nerodno in smešno tudi tuja beseda in oblika. Nikar ne bodimo Slovenci na veke podobni rodotajni sraki, ki se je šopirila s ptujim perjem, pa bila ravno zato zasmehovana od ptujcov in zaničevana od svojcov! □

Opominek za orglavca.

Red za cerkvene pesmi v tem mesecu. Za 1. adv. ned.: Pri darovanji: „Zbud' se 'z spanja, verna duša!“ (glej Dolinarjeve ned. pesm.) ali od sv. Andreja apost.: „Štej k delovcom Gospoda svet Andrej nar prvi se“ (glej Potočnikove sv. pesm.)

Za 2. adv. ned. in za praznik spočetja Marije device: Pri darovanji: „Daj mi vredno počastiti!“ (glej Potočnikovo sv. pesm.) ali „Zdrava vse nebes gospa!“ ali „Zari se“ (glej g. Riharjeve nap.) ali od sv. Miklavža: „Svet Miklavž, svetnik častiti!“ ali „Svet razgled se tukaj vidi“ (glej Potočnikove sv. pesm.)

Za 3. adv. ned.: Pri darovanji: „Vi oblaki, ga rosite!“ (glej Potočnikove sv. pesm.)

Za 4. adv. ned.: Pri darovanji: „Dopolni se obljube čas“ (glej Potočnikove sv. pesm.)

Za sveti večer in sveti dan: „Kar je že dolgo želel svet,“ „Poglejte, čudo se godi!“ „O pastirci, zdaj vstanite!“ (glej Potočnikove sv. pesm.) „Pokonci, narodi!“ „Prelepo nocoj nam žari se nebo!“ (glej g. Riharjeve nap. in Praprotnikove pesm.) i. t. d. (Tudi stare lepe božičnice naj se vversté; glej Dolinarjeve pesm. od praznikov, Majerjevo pesmarico i. t. d.)

Za praznik sv. Štefana: Pri darovanji: „Sveti Štefan, ti presrečni!“ (glej Potočnikove sv. pesm. 4. nat.), potem kako božično pesem.

Za ned. pred nov. letom: Pri darovanji: Od sv. Janeza evang.: „Učenc ljubezni, čisti cvet!“ (glej Potočnikove sv. pesm.), potem kako primerno božično pesem.

Za zadnji dan leta: „Nocoj dvanejste zvon ne mine“, potem zahvalno: „Hvala bod' Gospod Bogu!“ (glej Potočnikove sv. pesm.)